XI. SREČANJE SLOVENSKIH MLADINSKIH PISATELJEV

OKO BESEDE 2006

Murska Sobota, 17. in 18. november

Pisatelji na šolah

Pisatelji na osnovnih in srednjih šolah

Osnovna šola I Murska Sobota: Barbara Gregorič

Osnovna šola II Murska Sobota: Danila Žorž

Osnovna šola III Murska Sobota: Marjana Moškrič

Osnovna šola IV Murska Sobota: Tilka Jamnik

Osnovna šola Bakovci: Maja Novak

Osnovna šola Beltinci: Aksinja Kermavner

Osnovna šola Bogojina: Nejka Omahen

Osnovna šola Črenšovci: Slavko Pregl, Lidija Gombač

Osnovna šola Fokovci: Jana Kolarič, Tatjana Kokalj

Osnovna šola Gornja Radgona: Novica Novakovič, Borut Gombač

Osnovna šola Krog: Lilijana Klemenčič

Osnovna šola Puconci: Bogdan Novak

Osnovna šola Šalovci: Janja Vidmar, Slavka Kristan

Osnovna Šola Tišina: Dim Zupan, Jasna Branka Staman

Gimnazija Ljutomer: Franček Rudolf

Gimnazija Murska Sobota: Igor Karlovšek

Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota: Breda Smolnikar

Srednja kmetijska šola Rakičan: Nina Kokelj

Srednja zdravstvena šola Rakičan: Matjaž Fritz

Srečanje slovenskih mladinskih pisteljev Oko besede 2006

Simpozij

IZHODIŠČNE MISLI

dr. Dragica Haramija

Na spletnih straneh Ministrstva za šolstvo in šport Republike Slovenije so med drugim navedena pojasnila, ki so neposredno vezana na učbeniško problematiko. 25. člen ZOFVI določa pristojnosti Strokovnega sveta za splošno izobraževanje, med drugim tudi potrjevanje učbenikov. V slovenskem prostoru imamo za vso osnovnošolsko izobraževanje potrjene učbenike, za posamezno leto izda Ministrstvo na podlagi predloga Strokovnega sveta seznam veljavnih učbenikov. Za šolsko leto 2006/2007 je veljavnih 34 beril za devetletno osnovno šolo (to je povprečno tri do štiri berila na razred), delovni zvezki z novim šolskim letom niso več predmet potrditve.

Zaradi velikega števila veljavnih/potrjenih beril, med katerimi učitelji izbirajo eno berilo za aktualno šolsko leto, je nastala ideja, da povabimo sestavljalce beril, da predstavijo koncepte, ki so jim - ob upoštevanju učnega načrta - sledili pri oblikovanju osnovnošolskih beril. V razpravah želimo utrditi naslednje:

- zgodovinski pregled beril, razlike v posameznih obdobjih,
- razmerje mladinske in nemladinske književnosti, kar velja predvsem za tretje triletje osnovne šole,
- razmerje med starejšo in novejšo književnostjo,
- razmerje med tujo in izvirno slovensko književnostjo,
- kriterij izbora avtorjev in njihovih del oz. odlomkov iz del.

K razpravljanju vabimo tudi slovenske mladinske pisatelje, saj bi želeli izvedeti njihovo mnenje o berilih in o avtorskih pravicah, povezanih z objavami v berilih. Iztočnice za ta del razprave je pripravila Sekcija za mladinsko književnost pri Društvu slovenskih pisateljev, pozivamo pa tudi posameznike, da se vključijo v razpravo in podajo svoje mnenje.

Prireditelj: revija Otrok in knjiga 🕮 *Moderatorica: dr. Dragica Haramija*

dr. Milena Mileva Blažić

SLOVENSKI MLADINSKI AVTORJI V BERILIH »SVET IZ BESED«

Živimo v času postmoderne oz. literarnem času postmodernizma, ki se je začel po modernizmu nekako po letu 1975 tudi v Sloveniji. Značilnosti postmodernizma, na katerega imajo literarni teoretiki različne poglede, so odpor do modernizma. A obe smeri sta proti realizmu 19. stoletja (zoper objektivnost in vsevednega pripovedovalca), zoper enoten pomen besedila in zoper izvirnost. Postmodernizem poudarja pomen pastiša (posnemanja) in parodije in stilizirane tehnike antiromana in magičnega realizma. Razlike med t. i. visoko in trivialno literaturo se nižajo. Večji je vpliv subjektivnosti, obrat od zunanje k notranji stvarnosti, samonanašanje, spontano pisanje, medbesedilnost ipd. Ni več hierarhije vrednot, v svetu ni nobene trdnosti.

Teorija, na kateri temelji pouk književnosti v devetletki in srednji šoli, se imenuje KOMUNIKACIJSKI MODEL POUČEVANJA KNJIŽEVNOSTI. Deloma je prišel iz nemške in ameriške »nove kritike«, predvsem po letu 1950, pa tudi že prej. Poudarek »nove kritike« v času modernizma po drugi svetovni vojni je bil le na notranjih značilnostih besedila, brez upoštevanja bralca, avtorja in konteksta.

mag. Barbara Hanuš

KAKO POVABITI OTROKE V SVET KNJIŽEVNOSTI?

Leta 1997 sem začela pripravljati berilo POZDRAVLJEN, SVET (berilo za 3. razred osemletne šole), ki je prvič izšlo leta 1998. Ob snovanju berila sem izhajala iz izkušenj, ki sem jih imela kot šolska pedagoginja, šolska knjižničarka, profesorica slovenščine in učiteljica podaljšanega bivanja. Želela sem pripraviti privlačen izbor besedil, saj sem prepričana, da berilo lahko motivira otroke za branje. To je bilo prvo berilo, ki je prineslo nov koncept oblikovanja beril, ta koncept sem upoštevala tudi pri berilih, ki sem jih pripravila v naslednjih letih (BESEDE ZA VSEVEDE, POZDRAVLJENE, BESEDE, KAKO RASTE SVET in MOJE PRVO BERILO). Temeljne značilnosti so:

- Berila niso zbirka med seboj nepovezanih besedil, ampak so besedila razporejena v tematske enote.
- Poleg pesmi, zgodb, pravljic in dramskih prizorov berila vključujejo uganke, zgodbe v slikah, stripe, slikopise, pesmi z notami in otroške prispevke.
- Berila imajo večji format, da so ilustracije večje, tisk pa preglednejši.
- Vsaka dvojna stran je zaključena celota, da otrok ne izgublja pozornosti z listanjem naprej in nazaj.
- Vključenih je mnogo več besedil, kot jih pri pouku obravnavamo. Da berila niso preobsežna, so izšla v več zvezkih.
- Ob besedilih so fotografije naslovnic knjig, ki vabijo v knjižnico.
- Didaktični instrumentarij sestavljajo različne naloge, ki peljejo otroka od besedila k njemu samemu in različnim igrivim dejavnostim.
- Na koncu beril (pri berilih Pozdravljen, svet in Besede za vsevede na koncu delovnih zvezkov, ki berili dopolnjujeta) so strani za razmislek o lastnem branju.

V svojem referatu predstavljam, kaj sem ob izbiri besedil razmišljala. Za učence pa seveda ni pomembno le, kaj avtorji beril izberemo, ampak predvsem, kako jim to učitelji/ce posredujejo.

mag. Tilka Jamnik

Z BERILI VZGAJAMO BRALCE ZA VSE ŽIVLJENJE

Berila učijo branja in motivirajo za branje predvsem z izborom besedil in upoštevajoč komunikacijski model poučevanja književnosti. V učnem načrtu za slovenščino pa je med didaktičnimi priporočili zapisano tudi, da so nekateri cilji pouka slovenščine povezani z uporabo knjižnice in vključujejo spodbujanje informacijske pismenosti. In nadalje, naj se šolsko branje povezuje s projektom družinskega branja, z metodo dolgega branja v šoli, kjer učitelj bere učencem v nadaljevanjih, in z drugimi oblikami *bralne kopeli*, kjer se branje uresničuje kot prijetno doživetje in kot metoda privzgajanja bralnih navad.

Kot soavtorico beril za prvo triletje pri Mladinski knjigi me je poleg izbora besedil zanimalo predvsem povezovanje pouka književnosti s sodobno knjižnico in dolgoročnim motiviranjem za branje (bralno značko), kar bistveno prispeva k bralni vzgoji in bralni kulturi. Zanimalo me je predvsem, kako pokazati učencem, da branje književnosti presega berila in šolsko obdobje, in jih vzgojiti v bralce za vse življenje.

Jakob Kenda

PREMISE IZBORA BESEDIL ZA BERILA

Prispevek bo na kratko orisal bistvene premise izbora besedil za berila: odlomek mora predstavljati ustrezen približek celote, izkazovati mora zaokroženost, samoreferencialnost in markantnost. Besedila morajo biti nadalje čim bolj raznolika in ustrezna starosti bralcev, obenem pa mora njihov izbor čim bolj posegati po delih t. i. 'sodobne klasike'.

dr. Metka Kordigel

O MLADINSKI LITERATURI, KNJIŽEVNI VZGOJI, DIDAKTIČNIH GRADIVIH IN ŠE ČEM

"Za otroke je le najboljše komajda dovolj dobro!" V skladu s to modrostjo odrasli živimo in v skladu z njo odbiramo literaturo, za katero menimo, da se bo otrokom zdela enako dragocena, kot se je zdela ob branju/poslušanju/gledanju nam takrat, ko smo bili sami recipienti (otroci) otroci, in danes, ko jo beremo v procesu žanrskega prenosa. Na videz se zdi vse lepo in prav. A gornja teza ima kar nekaj napak:

- najprej si v tem primeru odrasli jemlje pravico, da posplošuje svoj literarni okus na generacijo, ki se od njegove razlikuje bolj, kot se je kdajkoli mlada generacija razlikovala od generacije svojih staršev;
- potem je teza napačna, ker zanemarja splošno priznano dejstvo, da mladinska literatura zastareva hitreje, kot zastareva literatura za odrasle, in da je torej razpravljanje o kanonski mladinski literaturi še veliko bolj *trenutna* zadeva, kot je razpravljanje o kanonu nemladinske književnosti;
- in nazadnje zanemarja gornja teza eno temeljnih načel komunikacijske književne didaktike, po katerem ima vsakdo, tudi otrok, več vrst literarnorecepcijskih potreb in potemtakem najboljše od najboljšega ni zmeraj tisto, kar iščemo v neki recepcijski situaciji.

Danes pač ne govorimo več o literaturi, ki se jo spodobi brati, in o tisti, ki jo je treba brati pod klopjo ali ob svetilki pod odejo. Danes (tudi v šoli!) priznavamo vse vrste motivacij za srečevanje z literarnimi svetovi in zato z otroki razvijamo bralne strategije za branje vseh vrst literarnih besedil: tistih, za katere smo prepričani, da jih bodo naši učenci najverjetneje brali tudi svojim otrokom, in tistih, ki jih bo v naslednjih petindvajsetih letih, kolikor znaša čas, ki ga statistiki štejejo za zamenjavo generacij, najbrž zamenjalo kako drugo literarno besedilo.

dr. Vida Medved Udovič

BERILA IN KULTURNA IDENTITETA MLADIH

Berila, učbeniki slovenske književnosti, so didaktično strukturirana literarnozgodovinska dela, namenjena izobraževanju o slovenski književnosti. Že berila S. Miheliča (1978-1981, več izdaj) so opuščala model berila kot zgolj antologije z najnujnejšimi stvarnimi opombami. Najbolj je berila vsebinsko preoblikoval projekt prenove beril za višje razrede osnovnih šol, ki sta ga v letih 1987-1991 uresničila G. Kocijan in S. Šimenc z osnovnošolskimi berili za 5. (POZDRAVLJENO, ZELENO DREVO), 6. (O DOMOVINA, TI SI KAKOR ZDRAVJE), 7. (VEZI MED LJUDMI) in 8. razred osnovne šole (V NOVE ZARJE). Bila so bogato didaktično opremljena z literarnovednimi in literarnoestetskimi dodatki, didaktičnimi navodili, sporočilnimi spodbudami, popravljene izdaje pa tudi z vajami. S takšnimi berili se je začelo učbeniško obdobje v književnem izobraževanju v osnovni šoli.

Sodobna osnovnošolska berila se bolj usmerjajo k razvijanju književnih interesov in bralne kulture mladih bralcev kot k antološki predstavitvi umetnostnih besedil. Šele proti koncu osnovne šole (3. triletje) postajajo reprezentativna tudi glede na literarni kanon. V času medijskega pritiska na mlade bralce se sprašujemo, kako z berili smiselno in učinkovito usmerjati recepcijo mladih bralcev. Pomembno vodilo beril je prikazati slovensko tradicionalno in sodobno književno ustvarjalnost, pa tudi ustrezni delež ključnih avtorjev, ki odsevajo kulturno identiteto slovenskih pokrajin.

Miha Mohor

KAKŠNO BERILO OSNOVNOŠOLSKEMU NAJSTNIKU?

V svojem prispevku umeščam berila za učence tretjega triletja osnovne šole v kontekst prenovljenih učnih programov in ciljev, ki so v njih zapisani. Berila naj bi bila učencem in učitelju v oporo, da bi se šolsko branje in književni pouk uresničevala v okviru štirih sporazumevalnih dejavnosti - *poslušanja, branja, govorjenja in pisanja*. Izhajala naj bi iz takega stika z besedno umetnostjo, ki omogoča učenčevo primarno literarnoestetsko doživetje ter obenem ob uravnoteženju literarnovzgojnih in književnovednih ciljev poglabljanje njegove recepcijske sposobnosti. Ambiciozen naslov prispevka *Kakšno berilo osnovnošolskemu najstniku?* naj bi peljal k premisleku, ali so ti učbeniki v oporo pri stremljenju k najvišjemu cilju šolskega ukvarjanja s književnostjo, ki je teženje za tem, da bo učenec rad bral, da bo imel do književnosti pozitivno vrednostno razmerje in da mu bo branje predstavljalo vir vsestranskega užitka.

Zadnje obdobje devetletke se kaže kot posebej zanimivo, saj menim, da so spontano obzorje pričakovanj otrok in njihovi književni interesi zaradi spoznavnega, biološkega in socialnega razvoja ob zaključku osnovne šole ključni za nadaljnje branje. V tem občutljivem obdobju poteka bralčev prehod od pretežno mladinske književnosti h književnosti za odrasle in trivialnemu čtivu ter - kar posebno zaskrbljuje - v zmanjševanje zanimanja za knjigo. Že to je zadosten razlog, da učenci z berilom dobijo dobro »orodje« za učenje.

dr. Igor Saksida

KOMUNIKACIJSKI POUK KNJIŽEVNOSTI

Kakšno je ustvarjalno branje umetnostnih besedil? Kako se pri sodobnem pouku književnosti spreminja pojmovanje vloge mladega bralca? Književna didaktika na ti dve vprašanji odgovarja predvsem tako, da pojasnjuje, katere so temeljne značilnosti sodobnega pouka književnosti in kaj je najpomembnejša razlika med sodobnim in tradicionalnim književnim poukom. Zdi se, da se je bistveno spremenila prav vloga *učenca*; ta je bil v okvirih tradicionalnega pouka soočen z množico besedil, sprejemal je njihovo razlago, ki ni bila njegova, ter bral in obnavljal vzgojna, neredko zastarela in estetsko problematična besedila. Za komunikacijski pouk književnosti je bistveno spoznanje, da je branje književnosti *dialog*; ta dialog poteka:

- med učencem in književnim besedilom - *branje* književnega besedila je izhodišče šolske interpretacije;
- med učenci samimi (učenec - učenec) ter učenci in učiteljem (učenec - učitelj); o književnem besedilu - ni dovolj, da besedilo v šoli le »preberemo«, o prebranem se je treba tudi *pogovarjati*, besedilo in s tem svoje literarnoestetsko doživetje vrednotiti, dograjevati, preoblikovati ...

Robert Titan Felix

ZEMLJEVIDI OTROKOVEGA POPOTOVANJA V ODRASLOST

Dandanes šolstva ne obvladuje več ena sama predpisana vsebina, kakor tržišča tudi ne več eno samo predpisano berilo, ampak lahko učitelji z izborom med dovoljenimi učnimi pripomočki za pouk slovenščine otrokovo spoznavanje slovenske (mladinske) književnosti bistveno sooblikujejo. Sprehod »zunanjega opazovalca« med petindvajsetimi od ministrstva blagoslovljenimi berili za osnovno šolo zanimata zlasti naslednji vprašanji:

- raznovrstnost ali kaotičnost?
- svoboda izbire ali dopustitev razporeditve kolača med različne, za ta tržni segment nedvomno nadvse zainteresirane založnike?

Zanimala me je tako zastopanost sodobnih slovenskih mladinskih avtorjev v teh berilih kakor tudi možnost uvida v motivno-estetske kriterije, po katerih so izbrana njihova besedila. Sledeč podmeni, da šolstvo ni samo razvijanje otrokovega kognitivnega, emotivnega in socialno-empativnega aparata, ampak v ključni meri njegovo ustvarjanje (kakor je lucidno pokazal Vigotsky), sem bil pozoren predvsem na možne pokazatelje, kakšnega otroka si ob izboru namišljajo posamični izbiratelji, kakšnega otroka torej želijo sooblikovati oziroma kakšen je tisti zaželeni član družbe, ki se kot smer in cilj kaže na koncu otrokovega popotovanja skozi šolska leta.

Večernica

večernica, nagrada za najboljše mladinsko literarno delo

VEČERNICO, nacionalno nagrado za najboljše slovensko mladinsko literarno delo, izšlo v minulem letu, sta leta 1996 ustanovila Podjetja za promocijo kulture FRANC-FRANC d.o.o. ter revija Otrok in knjiga. Pokroviteljstvo nad nagrado je prevzelo Časopisno-založniško podjetje VEČER. O nagradi in njenem dobitniku vsako leto odloča petčlanska žirija, ki jo sestavljajo po eden predstavnik obeh ustanoviteljev, predstavnik pokrovitelja, predstavnik Društva slovenskih pisateljev in predstavnik Zveze bibliotekarskih društev Slovenije - Slovenske sekcije IBBY. Žirija izmed obravnavanih del najprej izbere pet finalistov, nato pa med njimi odloči o vsakoletnem dobitniku.

Nominiranci in dobitniki večernice

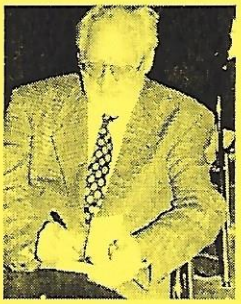

VEČERNICA ZA LETO 1996, podeljena na Očesu besede 1997

Desa Muck: KREMPLIN
Tone Pavček: MAJNICE FULASTE PESMI
Bina Štampe Žmavc: URE KRALJA MINA
Lela B. Njatin: VELIKANOVO SRCE
Dim Zupan: LETEČI MAČKI

VEČERNICO JE PREJEL TONE PAVČEK.

VEČERNICA ZA LETO 1997, podeljena na Očesu besede 1998

Milan Dekleva: A SO KREMŠNITE NEVARNE
Milan Jesih: ŠTIRI IGRE ZA OTROKE
Desa Muck: LAŽNIVA SUZI
Janja Vidmar: MOJ PRIJATELJ ARNOLD
Andrej Rozman Roza: SKRIVNOST ŠPURKOV

VEČERNICA JE PRIPADLA DESI MUCK.

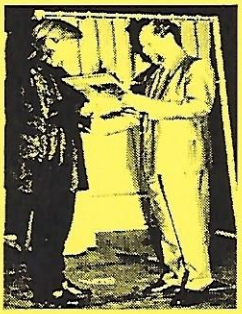

VEČERNICA ZA LETO 1998, podeljena na Očesu besede 1999

Vitan Mal: TA GRAJSKI
Maja Novak: VILE ZA VSKADANJO RABO
Bina Štampe Žmavc: MUC MEHKOŠAPEK
Janja Vidmar: AKNOŽER
Janja Vidmar: PRINCESKA Z NAPAKO

VEČERNICO JE PREJELA JANJA VIDMAR ZA DELO PRINCESKA Z NAPAKO.

Večernica, nagrada za najboljše mladinsko literarno delo

VEČERNICA ZA LETO 1999, podeljena na Očesu besede 2000

Polonca Kovač: KAJA IN NJENA DRUŽINA
Kajetan Kovič: MAČJI SEJEM
Feri Lainšček: ŽLOPI
Maja Novak: MALE ŽIVALI IZ VELIKIH MEST
Lilijana Prapratnik Zupančič: RESNIČNE PRAVLJICE IN PRIPOVEDKE

VEČERNICO JE PREJELA POLONCA KOVAČ.

VEČERNICA ZA LETO 2000, podeljena na Očesu besede 2001

Milan Dekleva: ALICA V RAČUNALNIKU
Feri Lainšček: MISLICE
Matea Reba: ZMAJČEK BIM IN BIMBI
Marjan Tomšič: KATKA IN BUNKEC
Danila Žorž: POSKUS

VEČERNICO JE PREJEL FERI LAINŠČEK.

VEČERNICA ZA LETO 2001, podeljena na Očesu besede 2002

Marjan Tomšič: MATOVA VELIKA JUNAŠTVA
Desa Muck: ANICA IN ZAJČEK
Andrej Makuc: OČI
Matjaž Pikalo: LUŽA
Bina Štampe Žmavc: UKRADENE SANJE

VEČERNICO JE DOBIL MATJAŽ PIKALO.

VEČERNICA ZA LETO 2002, podeljena na Očesu besede 2003

Jana Bauer: IZGANJALEC HUDIČA
Miroslav Košuta: NJUNE ZGODBE
Marjana Moškrič: LEDENE MAGNOLIJE
Vinko Möderndorfer: MUC LANGUS&ČAROVNIČKA GAJKA
Dim Zupan: TRNOVSKA MAFIJA

VEČERNICO JE PREJELA MARJANA MOŠKRIČ.

prvih deset večernic 🕮 prvih deset večernic 🕮 prvih deset večernic

Večernica, nagrada za najboljše mladinsko literarno delo

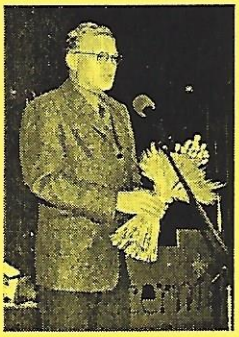

VEČERNICA ZA LETO 2003, podeljena na Očesu besede 2004

Desa Muck: ANICA IN VELIKE SKRBI
Slavko Pregl: SREBRO IZ MODRE ŠPILJE
Peter Svetina: MROŽEK DOBI OČALA
Bina Štampe Žmavc: POGAŠENI ZMAJ
Janja Vidmar: PRIJATELJA

VEČERNICO JE PREJEL SLAVKO PREGL.

VEČERNICA ZA LETO 2004, podeljena na Očesu besede 2004

Franjo Frančič : DRAŽEN IN JAZ
Borut Gombač: VELIKE OČI MALE BUDILKE
Igor Karlovšek: GIMNAZIJEC
Neli Kodrič: NA DRUGI STRANI
Desa Muck: ANICA IN VELIKA SKRIVNOST

VEČERNICA JE PRIPADLA IGORJU KARLOVŠKU.

10

VEČERNICA ZA LETO 2005, podeljena na Očesu besede 2006

Dušan Dim: DISTORZIJA
Barbara Gregorič Gorenc: TRI PIKE ...
Slavko Pregl: SPRIČEVALO
Janja Vidmar: FANTJE IZ GLINE
Danila Žorž: IZKOP

VEČERNICO PREJME DUŠAN DIM.

večernica za leto 2005

Žirija v sestavi TONE PARTLJIČ (predsednik, predstavnik Društva slovenskih pisateljev), prof. DARKA TANCER KAJNIH (predstavnica revije Otrok in knjiga), PETRA VIDALI (predvnica ČZP Večer), dr. VIDA MEDVED UDOVIČ (predstavnica Podjetja za promocijo kulture FRANC-FRANC) in IDA MLAKAR (predstavnica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije - Slovenske sekcije IBBY) je obravnavala slovenska mladinska literarna dela, ki so izšla v letu 2005. Izmed pregledanih del je najprej izbrala pet finalistov.

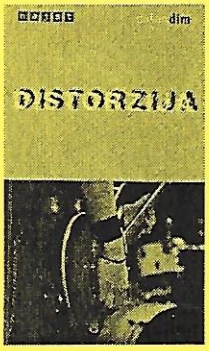

Dušan Dim:
DISTORZIJA

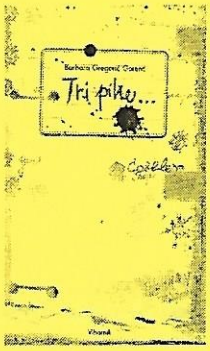

Barbara Gregorič Gorenc:
TRI PIKE

Slavko Pregl:
SPRIČEVALO

Janja Vidmar:
FANTJE IZ GLINE

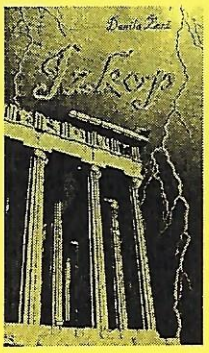

Danila Žorž:
IZKOP

Na svoji zadnji seji dne 7. novembra je žirija odločila,
da večernico za leto 2005 prejme

Dušan Dim
za roman Distorzija.

Distorzija 🕮 Tri pike 🕮 Spričevalo 🕮 Fantje iz gline 🕮 Izkop

DUŠAN DIM: DISTORZIJA

Razstave

Večernična literarna bera 2005

Razstavo je pripravila višja knjižničarka iz Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti VESNA RADOVANOVIČ, na njej pa so predstavljena mladinska literarna dela, ki so izšla v letu 2005 in jih je obravnavala žirija za podelitev večernice. Razstava je na ogled v konferenčni dvorani hotela Diana.

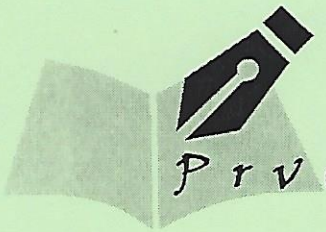

Prvo večernično desetletje

Tudi to razstavo je pripravila VESNA RADOVANOVIČ, v njej pa so razstavljena literarna dela, ki so v desetletju 1996-2006 bila nominirana za večernico in ki so jo prejela. Razstava je postavljena v kavarni hotela Diana.

Slovenska šolska berila skozi čas

Razstava, ki jo je postavil MARJAN MARINŠEK v sodelovanju s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota (tam je tudi na ogled), predstavlja slovenska šolska berila, kakor so jih slovenski šolniki snovali v različnih časovnih obdobjih.

V spomin

Vasja Cerar (1959-2006)

Vasja Cerar se je pridružil Slovenski sekciji IBBY kmalu po njeni ustanovitvi. Takrat je bil že uveljavljen urednik pri založbi Mladinska knjiga in priznan prevajalec. Kot urednik je slovenskim bralcem s svojo literarno jasnovidnostjo predstavil najboljša mladinska dela iz svetovnega prostora. Sam je med drugim prevedel tudi knjigo Marka Haddona *Skrivnostni primer ali Kdo je umoril psa*. Za prevod ga je IBBY počastila z enim najpomembnejših mednarodnih priznanj, z uvrstitvijo na Častno listo IBBY (IBBY Honour List 2006).

Vasja Cerar je bil član izvršnega odbora Slovenske sekcije IBBY. Nesporen strokovnjak na svojem področju, vedno zanesljiv ter iskren kritik in nesebičen sodelavec je s svojimi predlogi bistveno prispeval k ugledu sekcije. Predvsem pa je bil vedno, do zadnjega, veder in duhovit sogovornik, ki je na okolico napravil močan vtis. S svojim strokovnim znanjem in široko razgledanostjo ter z osebnim šarmom nas je znal simpatično »ujeti«. Te vrline so Vasji Cerarju odprle pot v širok mednarodni prostor IBBY, ki vključuje preko šestdeset nacionalnih sekcij z vseh kontinentov. Leta 2000 je bil izvoljen v izvršni odbor IBBY. Čeprav ga je že bremenila bolezen, je bil zelo aktiven pri posodabljanju zveze tako na organizacijskem kot na vsebinskem področju in pri zahtevnem projektu ob praznovanju petdesetletnice IBBY. Kako smo bili nanj ponosni, ko je na zaključni slovesnosti v Baslu prejemal zahvale in čestitke najuglednejših osebnosti z vsega sveta, tudi japonske cesarice! Nato je bil leta 2004 izvoljen za člana mednarodne žirije za Andersenovo nagrado, ki je najvišje mednarodno priznanje mladinskim pisateljem in ilustratorjem. Zopet se je skrbno lotil zahtevnega dela ter z vso odgovornostjo presojal dela avtorjev, ki jih kandidirajo nacionalne sekcije IBBY.

V Slovenski sekciji in v mednarodni zvezi IBBY je Vasja Cerar pustil močne sledi, s katerimi se bomo nenehno srečevali, zato Vasja ostaja z nami.

Tanja Pogačar: Vasji Cerarju v spomin

Vasja Cerar (1959-2006)

Vasjevi prevodi knjig za mlade

TOWNSEND, Sue: *Skrivni dnevnik Jadrana Krta, starega 13 ¾*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987, 1988 (Knjižnica Sinjega galeba), 2005 (Žepnice).

TOWNSEND, Sue: *Rastoče težave Jadrana Krta*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988 (Knjižnica Sinjega galeba).

TOWNSEND, Sue: *Skrivni dnevnik in Rastoče težave Jadrana Krta*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989 (Zlata knjiga), 2000 (Domen).

DISNEY, Walt: *Zgodbe za vsak dan v letu: jesen*. Ljubljana: Mladinska knjiga,1989, 1990.

DISNEY, Walt: *Zgodbe za vsak dan v letu: poletje*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989, 1990.

DISNEY, Walt: *Zgodbe za vsak dan v letu: pomlad*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989, 1990.

DISNEY, Walt: *Zgodbe za vsak dan v letu: zima*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989, 1990.

TOWNSEND, Sue: *Resnične izpovedi Jadrana Alberta Krta, Margarete Hilde Roberts in Susan Lilian Townsend*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991 (Knjižnica Sinjega galeba).

MACFARLANE, Aidan in Ann McPherson: *Skrivni dnevnik mladega hipohondra*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1992 (Knjižnica Sinjega galeba).

MACFARLANE, Aidan in Ann McPherson: *Tudi jaz ljubim zdravje*! Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993 (Knjižnica Sinjega galeba).

AESOPUS: *Ezopove basni z ilustracijami svetovnih mojstrov*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994.

CANTILLON, Eli A.: *Draga Katarina*! Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994.

COUSINS, Lucy: *Minkina hiša*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996, 1998, 2000, 2002 (Minkina zbirka).

VELTHUIJS, Max: *Žabec in prav poseben dan*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002 (Velike slikanice).

VELTHUIJS, Max: *Žabec sreča prijatelja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002 (Velike slikanice).

RENNISON, Louise: *Tangice, poljubi in še kaj*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003 (Knjigožer).

HADDON, Mark: *Skrivnostni primer ali Kdo je umoril psa*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004 (Odisej), 2005 (Zvočna knjiga), 2006 (Žepnice).

Tanja Pogačar: Vasji Cerarju v spomin

Vasja Cerar (1959-2006)

Ne bom dolgovezila. Naučil si me, da je za tretjino krajše ravno prav dolgo. Mogoče je tudi zato tako težko reči, da živi večno, kdor ima pogumno srce. Kajti nič ni krajše od večnosti.

Nočem biti potrta. Prevelik si bil za nekaj tako cenenega, kot je žalost. Mogoče je zato tako težko reči, da ne zganja hrupa, kdor seje modrost. Kajti nič ni glasnejše od tišine.

Ne bom ovinkarila. Zate je bilo življenje zgodba z zapletom in razpletom brez epiloga. Mogoče je zato tako težko reči, da čas celi rane. Kajti to so si izmislili tisti, ki niso nikoli krvaveli. Drugi se moramo pretvarjati, da čas obstaja.

Med najinim dolgim sodelovanjem si mi pomagal doumeti, da je beseda najmočnejša vez, ki spaja misel in telo. Da je pomembno videti dlje v deželici, ki je preveč gorata za jasen razgled. V deželici preskromnih meja za pravo veličino duha. Kljub temu ali mogoče prav zato si me naučil razumeti in verjeti v lastno literaturo. Kajti dobri uredniki premorejo izostren občutek za besedo. Najboljši uredniki premorejo pretanjen posluh za avtorja.

Vsako leto sva si izmišljala nove provokacije. Zvijače, s katerimi sva premikala toge domače literarne okvirje. Kadar sva zakuhala kakšno posebej poredno, sva se režala kot pečena mačka. Naj si ob najinih knjigah lomijo zobe, sva si bila edina v tvoji pisarni, naj se zamislijo, naj, naj ... Bil si moj prijatelj in hkrati neusmiljen kritik. Prvi bralec. Zaveznik, ki je znal s humorjem uravnovesiti mojo paleto zaganjanja od histerične vznesenosti pa vse do bridkega razočaranja nad lastnim delom. Ustvarjala sem literaturo, ki si jo rad izdajal, in nasprotno, izbiral si naslove, ki so mi bili pisani na kožo.

Kljub zahrbtni bolezni, ki je prežala na tvojo vero v smisel, si me bodril, ko sem se zlomila pod pezo lastnih kužnih klic. Ti se nisi nikoli.

Potem sem izgubila še najdražjo osebo. Njeno usodo sem ubesedila v eni od najinih knjig. In spet si me potolažil z mislijo, da tistemu, čigar duha osvobodimo z besedo, podarimo nesmrtnost. Zato je zdaj najina zadnja skupna provokacija zame dobila neko drugo razsežnost. Kako srhljivo dokončno ječi v moji glavi misel: najina zadnja knjiga ... Ki je, kot pravijo, nekomu vselej prva in nekomu vselej zadnja.

Besede in dejanja, s katerimi je tvoj duh premagal izčrpano telo, so zapuščina, močnejša od življenja. Pogrešala te bom do svoje zadnje knjige.

Janja Vidmar: Najboljšemu uredniku

Miha Mate (1942-2006)

S knjigami Široka usta (1972), Leskova mladost (1976), Pobegla kolebnica (1979), Mali bombaš z junaškim srcem (1987), Padala so zatemnila sonce (1980), Bosopeta druščina (1982), Šola igrač (1983), Hopla, oprostite (1984), Kurja vojska (1985), Zmajčkov rojstni dan (1986), Škrlatna vrtnica (1990), Papagaj Bine (1992), Pesek v dlaneh (1993), Babica v supergah (1994), Smeh in solze moje doline (1999), s številnimi članki, s svojimi prevodi iz srbske in hrvaške književnosti, z uredniškim delom (pri Mladinski knjigi je urejal več mladinskih zbirk, mdr. Mojo knjižnico in zbirko Vezi) se je vpisal med tiste, ki so sooblikovali podobo sodobne slovenske književnosti, še zlasti tisti njen del, ki nagovarja mlade bralce.

»Mnogim bo trajno ostala v spominu dragocena človeškost, vedrina in življenjski optimizem, ki ga je izžareval Miha Mate,« je zapisal Jože Prešeren v Delu 7. novembra letos. Prav takšnega se Mihe Mateta spominjamo tudi z naših druženj na Očesu besede v 90. letih zdaj že prejšnjega stoletja. In takšen se je s svojimi literarnimi deli tudi vpisal v slovensko književnost, še zlasti v tisto za otroke in mlade. V Goriči vasi pri Ribnici rojeni pisatelj, urednik in prevajalec je v svoja mladinska dela odtisnil duha pokrajine, iz katere je izšel, pa naj gre za vaške nenavadneže, okrog katerih spleta številne svoje zgodbe, ali pa za ljudsko šegavost in humor, ki prevevata njegove zgodbe in njihove bralce zvabljata v radoživo dojemanje življenja. Čeprav se morda vaški pripovedni milje njegovih zgodb današnjemu mlademu slovenskemu bralcu in njegovemu književnemu vzgojitelju zdi odmaknjen, pa so vedrina, igrivost, vitalizem njegovih besopetih in supergastih »junakov« tiste energetske točke bralskih doživljajev, na katerih se tudi dandanes velja zaustaviti. Zaradi njih njegovi hudomušno se iskreči kamenčki, ki jih je tri desetletja dodajal v živopisni mozaik sodobne slovenske mladinske književnosti, privlačijo in bodo privlačili zvedave poglede bralcev.

Franci Just: V spomin iskrivemu očesu besede Mihe Mateta

PETEK, 17. NOVEMBER 2006

10^{00}
ZAČETEK SREČANJA OKO BESEDE 2006
RESTAVRACIJA HOTELA DIANA

11^{00} - 12^{30}
OBISKI PISATELJEV/IC NA ŠOLAH
POMURSKE OSNOVNE IN SREDNJE ŠOLE

15^{00}
SIMPOZIJ NA TEMO
»MLADINSKA KNJIŽEVNOST V ŠOLSKIH BERILIH«
KONFERENČNA DVORANA HOTELA DIANA

17^{30}
PREDSTAVITEV RAZSTAVE
»VEČERNIČNA LITERARNA BERA 2005«
KONFERENČNA DVORANA HOTELA DIANA

17^{30}
PREDSTAVITEV RAZSTAVE
»PRVO VEČERNIČNO DESETLETJE«
KAVARNA HOTELA DIANA

18^{00}
PREDSTAVITEV PROJEKTA »M-KNJIGA«
KONFERENČNA DVORANA HOTELA DIANA

19^{00}
PODELITEV VEČERNICE
KAVARNA HOTELA DIANA

SOBOTA, 18. NOVEMBER 2006

9^{30}
OKROGLA MIZA O AVTORSKIH PRAVICAH
POKRAJINSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA MURSKA SOBOTA

11^{00}
ODPRTJE IN GLED RAZSTAVE
»ŠOLSKA BERILA SKOZI ČAS«
POKRAJINSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA MURSKA SOBOTA

12^{00}
OGLED STALNE RAZSTAVE IN MUZEJSKE ZBIRKE
POKRAJINSKEGA MUZEJA MURSKA SOBOTA
POKRAJINSKI MUZEJ MURSKA SOBOTA

Srečanje slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede 2006 so podprli:

Ministrstvo RS za kulturo, Mestna občina Murska Sobota, ČZP Večer d. d., Pomurske lekarne d. d., Občina Puconci, Občina Šalovci